

ŽEROTÍN

33

březen 2015
ročník XIV
čtvrtletní zpravodaj
Obecního
úřadu Žerotín

Vydává: Obec Žerotín • Žerotín 13, Litovel 784 01 • Registrováno u MK pod značkou: EČ MK ČR E 17321 • redaktor: Jiří Němec • Redakce telefon: 585 312 027
mobil: 724 738 032 • email redakce: red.zpravodaj@seznam.cz • Názor autora článku nemusí být nutně názorem vydavatele, do textu autora nezasahujeme.
Uzávěrka příštího čísla: 12. června 2015

Redakce zpravodaje Žerotín přeje všem spoluobčanům veselé velikonoční svátky.

OBSAH - Dějiny kaple sv. Marty - Hurá do jeskyní - Po stopách Žerotínů - Kanalizace ve finiši - Kanalizace - SO-KOL - Nakládání s komunálním odpadem - Kompostování - Velikonoce za dveřmi - Společenská kronika - Zprávy obecního úřadu - Inzeráty

Dějiny kaple svaté Marty v letech 1882-1948

Ve stejných místech, kde stojí současná kaple svaté Marty z roku 1882, původně stála stará zvonice, pro kterou byl ulit jeden z prvních žerotínských zvonů olomouckým zvonařem Johannem Antonínem Beerem v roce 1735. Dotyčný zvon vážil kolem 155 kg a byl nejtěžším ze všech zvonů ulitých pro obec Žerotín. Na horní části tohoto zvonu se vyskytoval latinský nápis „S. Augustine et S. Marta orate pro nobis“. Pod ním se nacházely ornamenty a v jeho střední části bylo umístěno reliéfní zpodobnění svaté Marty a svatého Augustina. Součástí zvonu bylo také označení zvonaře, který jej ulil, a rok výroby.

Dne 4. září 1881 byla starostou Františkem Šišmou svolána schůze obecního výboru s účastí radních obce a členů výboru, kde podal svůj návrh, že by zvonice, která byla ve špatném stavu, a hrozilo její sesutí, byla zbourána a na jejím místě postavena zcela nová kaple. Starostou vyslovený návrh byl na obecní schůzi přijat. Účastníky schůze byli tito pánové:

- František Šišma, starosta obce Žerotín,
- Josef Motáš, radní obce,
- Lukáš Vyhnánek, radní obce,
- Jan Šišma, člen obecního výboru,
- Josef David, člen obecního výboru,
- Lukáš Nikl, člen obecního výboru,
- Josef Vyhnánek, člen obecního výboru.

Stavební plán pro kapli v Žerotíně vytvořil v listopadu 1881 uničovský stavební mistr Albert Siegl.

Na základě jednotlivých platebních výkazů, které jsou součástí fondu Archiv obce Žerotín uloženého ve Státním okresním archivu v Olomouci, lze vidět, kolik peněz v rakouské měně obec utratila za nákup potřebných surovin na výstavbu kaple a na její samotnou stavbu, včetně dalších nákladů vynaložených při slavnosti svěcení základního kamene před zahájením stavby kaple.

Veškeré náklady byly hrazeny obcí z obecní pokladny. První peníze vyplatila obec dne 30. 3. 1882 za nákup 5 fůr písku v hodnotě 5 zlatých. Další finanční částka byla zaplacená 7. 5. 1882 za dovezení kubíku kamene a 3 kop desek ve výši 15 zlatých

a 50 krejcarů.

Dne 4. 6. 1882 obec zaplatila z pokladny 3 zlaté a 10 krejcarů v rakouské měně za jednu dovezenou fůru kamene. O šest dní později, tedy ve stejném měsíci, bylo z obecní pokladny uvolněno 29 zlatých na nákup vypálených cihel potřebných na stavbu kaple.

Podle platebního výkazu z 2. července 1882 víme, že se 29. června téhož roku konalo slavnostní svěcení základního kamene kaple a obec uhradila z pokladny tyto jednotlivé finanční náklady:

- hudební kapela složená ze 14 mužů - 14 zl,
 - zedníkům za stravu a strojení - 3 zl,
 - panu Capkovi za střelný prach - 1 zl 3 kr,
 - kovářovi za střelbu - 29 kr,
 - hudebníkům za pivo - 4 zl 54 kr,
 - zedníkům při založení kamene - 1 zl 43 kr.
- Dále v červenci, tedy konkrétně 10. 7. 1882, byly provedeny dvě platby, došlo k vyplacení 18 zlatých a 90 krejcarů rakouské měny za 21 měřic vápna a současně obec poskytla rovných 400 zlatých na první část výstavby kaple. Poslední peníze, které Žerotín investoval do této stavby, byly utraceny za druhou fázi výstavby, a to ve výši 500 zlatých. Tato částka byla obci zaplacená 2. září 1882.

Žerotínská kaple, zasvěcená svaté Martě, byla postavena v průběhu roku 1882, ale nebyla vysvěcena. Proto se starosta obce František Šišma obrátil v rámci této záležitosti na faráře děkana Jana Bergera, aby mu poradil, jak tuto situaci vyřešit. Jmenovaný farář poradil starostovi, že má za obec podat žádost arcibiskupské konsistoři o povolení ke svěcení kaple svaté Marty s oznámením, kdy se zde v průběhu roku budou konat mše a současně má k této žádosti přiložit vlastní inventář kaple, tedy seznam věcí, kterými je kaple vybavena.

Podle těchto rad byl dne 14. června 1883 sepsán revers, v němž představenstvo obce vydalo prohlášení, že v obci Žerotín byla v roce 1882 postavena nová novogotická kaple svaté Marty na základě finančních nákladů obce a zdejšího obyvatelstva. V tomto prohlášení se také píše, že se obec bude o kapli starat a zachovávat ji v dob-

rém stavu. Na revers byla připojena obecní pečeť a současně jej obec dala u císařsko-královského Okresního hejtmanství ve Šternberku potvrdit na základě rady faráře děkana Jana Bergera.

Ke stejnému dni, tedy k 14. červnu 1883 byl sepsán inventář žerotínské kaple, který obsahoval tyto položky:

- jeden oltář se vším, co k němu patří, podle církevního předpisu,
- jeden obraz svaté Marty,
- stříbrný a pozlacený kalich,
- jeden červeno-bílý ornát s příslušností,
- alba, náramník, pásek a korporale,
- zvonky a dvě konvičky s talířem,
- jedna mešní římská kniha.

Obě přílohy, v podobě úředně potvrzeného prohlášení a inventáře kaple, byly přiloženy k dopisu z 24. června 1883, který byl adresován arcibiskupské konsistoři. V dopise se obec Žerotín prostřednictvím vlastního zastupitelstva obrací na tuto církevní instituci, kvůli povolení sloužit každoroční mši na den svaté Marty a pak na druhý den po svaté Martě v žerotínské kapli. V tomto dopise současně představitelé obce také slibují, že pro svého velebného pána budou posílat koně v dny konání mší. Kaple byla vysvěcena ještě téhož roku.

Další zmínky o kapli jsou spojovány až s vypuknutím první světové války a jejím průběhem, kdy v důsledku nedostatku kovů docházelo například k rekvírování měděných kotlů, mosazných hmoždířů nebo klik. Když už nebylo co brát, začaly se zabavovat zvony. V obci byl zvon zkonfiskován rakouskou armádou 18. října 1917. Vojenská správa obec odškodnila 4 K za každý kilogram váhy zvonu, který vážil 155 kg. Právě díky jeho váze bylo do obecní pokladny vojenskou správou odevzdáno 620 K. Celých pět let byla obec bez zvonu.

V roce 1922 byla v obci vyhlášena sbírka na zvon. Ta vynesla finanční částku v hodnotě 6321 Kč. K vybraným penězům se přidal obnos od vojenské správy za bývalý zvon a odkaz Františky Opluštilové ve výši 1007 Kč. Zbývající peníze byly

foto: Vojtěch Krejčí.

doplaceny z obecní pokladny. Nový zvon stál 9026,56 Kč a vážil 145 kg.

Zvon odlila brněnská firma Manoušek a spol. Nacházel se na něm ornamentální dekor a dva nápisy uvádějící označení zvonáře a letopočet odlití zvonu. Druhý nápis se nacházel v jeho dolní části a obsahoval prosbu „Sv. Václave, oroduj za nás!“.

Přesně za 20 let byl druhý žerotínský zvon v červnu 1942 zabaven německou správou pro válečné potřeby. Opět z důvodu nedostatku kovů docházelo ke konfiskaci všech zvonů. Obec za něj neobdržela žádnou finanční náhradu. Právě naopak. Zabavený zvon obec musela na vlastní náklady z věže místní kaple sundat. Při sundávání žerotínského zvonu pomáhal František Huň-

ka, který za 5 hodin své práce, dostal 2250 korun. V posledních dnech druhé světové války došlo k poškození věže kaple svaté Marty, kterou zasáhl dělostřelecký granát. V roce 1946 se stále opravovaly škody vzniklé na konci války. Mezi ně také patřila granátem zasažená věž kaple. Tesařské práce, v rámci odstranění škod, provedli tesaři z Liboše a klempířskou práci odvedl mistr Gustav Jirásek. Při obnově bání věže byly nalezeny listiny o stavbě kaple v roce 1882. Kaple zatím zůstala bez zvonu, na který byla vypsána nová sbírka s cílem vybrat peníze na zakoupení zvonu.

Dne 27. března 1948 došlo k posvěcení a zavěšení zvonu na věž kaple ve vsi. Svěcení provedl farář Henrich Leopold z Hnojic.

Posléze následovalo kázání faráře Richarda Neumanna z Pňovic. Novým zvoníkem obce se stal Ladislav Vrhál, který svou funkci vykonával celý rok. Zvon byl koupen za peníze vybrané prostřednictvím vypsané sbírky v roce 1946.

Váží 122 kg a je zdoben reliéfem svatého Václava. Kromě reliéfu je také opatřen tímto nápisem: „Co válka vzala – láska dala“. Třetí žerotínský zvon vytvořil zaniklý brněnský podnik Michera a spol., Brno-Husovice. Bližší informace o pořádání sbírky v Žerotíně a ceně koupeného zvonu archivní prameny neposkytují.

Pro zpravodaj Žerotín zpracoval Vojtěch Krejčí

Hurá do jeskyní (a vezmeme to přes Chudobín)

Sliby se mají plnit a tak je zde slíbená pozvánka do nedalekých jeskyní a Chudobína. Vesnice Chudobín se nachází vlevo od dálnice mezi Olomoucí a Mohelníci, jihozápadně od Litovle.

Chudobín (německy Chudwein) je místní část obce Litovel s asi 220 obyvateli. V roce 2012 zde bylo evidováno 88 adres. Obec se nachází asi 5 km od Mladečských jeskyní. První zmínka o Chudobínu je z 1. září 1200. V minulosti bývala střediskem chudobínského panství. Stojí zde tři kostely: pravoslavný, římskokatolický a husitský. Původní tvrz (prvně zmiňovaná roku 1348) byla přestavěna na renesanční zámek a v polovině 19. století byla přestavěna rodinnou Tersch podle návrhu Antona Arche na novorenesanční zámek. Z této doby pochází i zámecký park. Nedaleko obce vede místní železniční trať 274 z Mladče do Litovle.

V Chudobíně je písemně doložena tvrz

(chátrající) k roku 1448. Na konci 16. století získali tvrz Hájoští z Háje, kteří ji rozšířili na dvoukřídlý renesanční zámek. Další úpravy byly provedeny v 17. a 18. století v barokním stylu. Terschové, kterým Chudobín patřil v letech 1802–1945, postavili v roce 1847 nový empírový zámek a původní zámecký objekt začlenili do nového areálu. Úpravy fasády obohatily architekturu čtyřkřídle stavby o prvky pozdního klasicismu a novorenesance. Tyto obtížně kombinovatelné slohy vytvořily na zámeckém exteriéru malebný výsledek. Původní zámek byl využit jako hospodářská budova a byty pro služebnictvo. Později se nový zámek využíval jako školící středisko olomoucké Sigmy, dnes je zde hotel.

Zámecký areál zahrnuje Starý zámek, původní tvrz a nový zámek. Starý zámek je patrová dvoukřídlová budova, nový zámek je dvoupatrová čtyřkřídlová budova, která má v nárožích

okrouhlé věžičky, fasády jsou členěny římsami. Kolem zámku je rozsáhlý park.

Javoříčko

Javoříčko (něm. Jaworitsch) je místní část obce Luká na Litovelsku, poblíž Bouzova, asi 1 km od Javoříčských jeskyní. Současné osídlení je pozůstatkem z osady, kterou 5. května 1945 srovnalo se zemí přepadové komando SS jako mstu za vraždy v hájovně provedené partyzánským oddílem Jermak. První písemná zmínka o Javoříčku pochází z roku 1348. V průběhu své existence několikrát měnil své jméno. Je nazývána například jako Javorica, Javorov nebo Javoří (Jaworzie, Jaborzi). Nedaleko Javoříčka stával kdysi hrad Špránek. Ten společně s Javoříčkem vystřídal několik majitelů. Dále pak v letech 1464 – 1538 patřila vesnice panství v Bílé Lhotě.

Současné malé osídlení je pozůstatkem velké osady, kterou 5. května 1945 srovnalo se zemí přepadové komando SS jako

pomstu za vraždu Hildy Viktorinové a dětí Hannelore a Manfreda dne 9. dubna 1945 na hájovně v Javoříčku. Tato vražda byla provedena členy partyzánské skupiny Jermak-Fursenko, za což byly vypáleny všechny budovy kromě kapličky a školy. Přitom byli také popraveni všichni muži starší 15 let, které SS-mani dopadli. O život jich přišlo celkem 38. Je zde zřízen pietní místopamátník obětí druhé světové války vzpomínající na tuto událost.

Mladečské jeskyně

Mladečské jeskyně se nacházejí na západním okraji obce Mladeč u Litovle na okraji chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví. Puklinové chodby a dómy se nacházejí v podzemí vápencového vrchu Třesín. Části podzemních prostor jsou bohatě zdobeny krápníky a sintrovými náteky. Nejkrásnější partie jeskyní se nazývají Chrám přírody a Panenská jeskyně.

Tato jeskyně byla známa od pradávna a je mimořádně významnou paleontologickou a archeologickou lokalitou. Vedle kostí vyhynulých pravěkých zvířat zde bylo nalezeno velké množství koster lidí starší doby kamenné s četnými doklady o jejich činnosti (kamenné nástroje, ohniště).

Prohlídka v jeskyni trvá 40 minut, délka prohlídkové trasy je 380 m a jeskyně je přístupná pro veřejnost od dubna do října. Celková délka jeskyní činí více jak jeden

kilometr, jeskyně byly objeveny na počátku 19. století.

Javoříčské jeskyně

Rozsáhlý jeskynní systém Javoříčských jeskyní je výjimečný nejen svými rozměry, ale i mohutností a bohatostí krápníkové výzdoby. Velkolepé vstupní prostory vrcholí Dómem Gigantů s mohutnými pagodami stalagmitů, girlandami stalaktitů a barevnými sintrovými vodopády na stěnách. Z nich pokračuje cesta romanticky modelovanými chodbami s krápníkovou výzdobou mimořádně pestrých tvarů.

- Jeskyně leží pod kopcem Špraněk u obci Javoříčko a Březina v malebné krajině, jejíž dominantou je hrad Bouzov.
- Jedná se složitý komplex mohutných domů, chodeb, propastí a puklin, vytvořených v několika výškových úrovních.
- Část nazývaná Svěcená díra a propast Zátvořice byly známy odnepaměti, první písemná zmínka o přilehlých podzemních prostorech je od anonymního autora a pochází z roku 1873. V roce 1938 byla objevena podstatná část Javoříčských jeskyní pracovní skupinou, kterou vedl revírník Vilém Švec. Další části byly postupně objevovány různými amatérskými i profesionálními speleology do dnešní doby. Prostory Javoříčských jeskyní jsou zpřístupněny pro veřejnost od roku 1939.

Javoříčské jeskyně

Javoříčko 783 24 Slavětín

Tel.: +420 585 345 451,

Email: javoricko@caves.cz,

WWW: www.jeskyne.cz

Otevírací doba

Období: leden - březen

pondělí - pátek 10:00 - 13:00

sobota - neděle zavřeno

Období: duben

pondělí zavřeno

úterý - neděle 09:00 - 15:00

Období: květen - září

pondělí zavřeno

úterý - neděle 09:00 - 17:00

Období: říjen

pondělí zavřeno

úterý - neděle 09:00 - 15:00

Období: listopad

pondělí - pátek 10:00 - 13:00

sobota - neděle zavřeno

Poznámka:

Od konce srpna 2014 až do léta 2015 budou jeskyně uzavřené kvůli probíhající rekonstrukci.

Vstupné: Cena: 130 Kč

Snížená cena: 90 Kč

Dle internetových podkladů zpracoval Jiří Němec

Po stopách Žerotínů

„Po stopách Žerotínů“, to byl název výstavy, která se uskutečnila v sobotu 28. února a v neděli 1. března 2015.

Ta si kladla za cíl seznámit naše občany, veřejnost, mládež a děti s historií významného šlechtického rodu Žerotínů, jeho předních osobností a přehledem původních sídel tohoto dávného rodu.

Hlavní expozici tvořila tzv. putovní výstava, zapůjčená z přerovského muzea. Zaujímala především svojí hloubkou a zpracovaností, představila tento rod v průběhu

staletí včetně mecenášů a ochránců rodu.

Celý jeden blok byl věnován nejvýznamnější osobnosti, a to Karlu staršímu ze Žerotína, který je spojován s největším rozkvětem rodu a také s Janem Ámosem Komenským, jehož byl velkým ochráncem. Myslíme, že naše obec může být hrdá na to, že je kolébkou tohoto rodu a dala mu své jméno.

Doplňkem byly staré fotografie naší obce zaměřené především na historii místního zámku

z obecního archivu a ze soukromého archivu p. Póla, nemalý úspěch mělo i promítání záběrů obce ze 40. let minulého století.

Tuto výstavu doplňovala zájmová výstava exponátů modelů letadel (poskytl p. Vaňák), sbírka odznaků a zápalkových krabiček (poskytl p. Ambrozek), zajímavá sbírka mýdel z celého světa (poskytla J. Pólová).

Poděkování za úspěch výstavy patří všem, kdo se na její organizaci jakkoliv podíleli.

ing. Jiří Vrána

Kanalizace ve finiši

V prosincovém zpravodaji v rozhovoru se starostkou, se paní Capková svěřila s obavami, zda se podaří už rozběhnout akci výstavby nové kanalizace včas zvládnout a hlavně zda nebudou spoluobčané příliš rozladěni tím, že práce v obci budou zasahovat do vánočních svátků. Čas běží pro mnohé z nás rychleji, než bychom si přáli. Vánoce ještě leckde doznívají, ale už jsou před námi Velikonoce. Jaro startuje a tak jsem se rozhodl vyzpovídat tentokrát člověka, jak se říká přímo od „fochu“. Na krátký rozhovor za mnou přišel pan Stanislav Krajča-technik ve firmě RI-STAV. Vlastně stavbyvedoucí nově vznikajícího díla.

Pane Krajčo, už jste stejný typ kanalizace někde stavěl?

Mnoho. Například v Medlově, v Králově, větší stavby třeba v Lichnově u Nového Jičína.

Tento typ kanalizace je vyzkoušený a spolehlivý?

Takovou jsme budovali třeba v už zmiňované Králově. Jedná se o gravitační kanalizaci. V Králově mají jenom dvě čerpačky, tam to vychází spádově lépe. Tady, že jsme na rovině, máme těch čerpaček šest.

Jak ten systém bude vlastně fungovat? Ptám se proto, že si myslím, že spousta spoluobčanů to pořádně stále neví.

Z každého domu bude spádová přípojka do hlavního řádu. I ten je vybudován spádově. Čerpačky jsou vždy nejnižší. Například čerpačka je v hloubce čtyř metrů a k ní vede spádově potrubí z metru a půl. Z každé čerpačky se bude odpadní voda vyčerpávat a

poteče zase samospádem k čerpačce další. Vše se schází v čerpačce centrální, která je na hřišti a z ní to jde výtlačem až na čistírnu odpadních vod u Pňovic.

V jaké fázi výstavby nyní jste? V prosinci říkala paní starostka, že bez ohledu na časový skluz se zahájením výstavby se vše musí stihnout do června letošního roku.

Nalézáme se ve fázi dokončující. Už nám chybí dobudovat jen pár přípojek. Zrovna teď děláme přípojky protlakem přes státní komunikaci. Potom budou následovat nějaké zkoušky, prověří se funkčnost čerpaček a bude v podstatě hotovo.

Říkáte, že budujete přípojky protlakem. Jak se to vlastně dělá?

Tam, kde není prostor, tam silnici překopeme a položíme potrubí. Jinde, protože Správa a údržba silnic nechtěla, aby bylo mnoho těch překopů na povrchu vozovky, tak tam provádíme tzv. protlak, což je vlastně takové prostřelení tlakem.

Takže po kolaudaci se každá domácnost může připojit?

Ano. Po kolaudaci se můžete připojit. Na kraji svého pozemku budete mít, nebo už máte revizní šachtičku a do ní se připojíte.

Setkali jste se během výstavby v Žerotíně s nějakými problémy?

Problémy jsou vždy a všude, ale nejedná se o nic vážného. Jedná se o běžné, očekávatelné potíže. Nic s čím bychom si nevěděli rady.

Paní starostka měla na počátku výstavby trošku obavy ohledně vícenákladů, které by

šly na vrub obce. Vyskytli se takové vícenáklady?

Ani ne. Tak jako u jiných staveb se něco muselo udělat nad rámec, ale něco se zase udělat nemuselo a tak v rámci plánované rozpočtové rezervy by se vše mělo zvládnout.

Takže technické potíže nebyly. A co spolupráce s občany?

To máte všude stejné. Většinou se s každým domluvíte bez problémů. Zde jsme žádná protivenství nezaznamenali. Vlastně až na to, že ze začátku nám zde někdo kradl naftu z vozidel. Na tu možnost nás upozornila už paní starostka s tím, že se tak děje i některým občanům. Sice jsme to nahlásili, ale policie nic nevyšetřila. Museli jsme si najmout bezpečnostní agenturu a pak tyto krádeže ustaly. Kdo kradl, na to se do teď nepřišlo.

Tak já doufám, že se už nic zvláštního nestane a finále zvládnete bez potíží. To vám přeju.

Děkuji. Tak ono důležité hlavně bude, a myslím, že na to obec bude upozorňovat, budou informace ohledně samotného provozování. Že do téhle kanalizace nesmí být napojeny dešťové vody, neměly by se tam neházet žádné hadry a podobně. I když zde jsou vybudovány čerpačky s velkou průchodností, objeví se případné potíže na čistírně odpadních vod u Pňovic. Snad občané dostanou instrukce, jak s novou kanalizací zacházet, aby sloužila a nebyly zbytečné komplikace.

Pane Krajčo, děkuji vám za rozhovor. Rozhovor vedl Jiří Němec

Kanalizace

Stavba kanalizace již značně pokročila a je před dokončením. Kolaudace je plánovaná na měsíc květen. V průběhu června tak již bude možno se na kanalizaci připojovat. Pro vybudování domovních přípojek má každý dle projektu připravenou domovní šachtu, na kterou se připojí.

Obec nabízí možnost zakoupení potřebného potrubí pro domovní přípojky za celou obec, kdy se pokusíme vyjednat množstevní slevu. Kdo má zájem o takovéto zakoupení materiálu, nechť si tento konkrétně na počet metrů objedná na obecním úřadu. Po jeho zakoupení bude podána informace

obecním rozhlasem, kde a kdy je možno si tento materiál vyzvednout.

Obec rovněž zajistí firmy pro provedení výkopů na domovní přípojky. Tyto budou pak zveřejněny na webových stránkách obce s uvedením cen.

Starostka obce Jarmila Capková

SOKOL

Příloha obecního zpravodaje Žerotín

Valná hromada jednoty 2015

V sobotu 21. února 2015 se v „peklu“ Kulturního domu v Žerotíně uskutečnila výroční valná hromada naší jednoty.

Souběžně s touto valnou hromadou se v místní tělocvičně uskutečnil amatérský turnaj ve stolním tenise.

Valnou hromadu zahájil a předsedal jí starosta jednoty br. Vladimír Bajer. Zhodnotil činnost jednoty za rok 2014 (kluziště, dětský den, akce Sokol obci, turnaj v malé kopané a následná diskotéka v rámci hodových slavností, turnaj ve stolním tenise, mikulášská nadílka v ZŠ a MŠ Žerotín, ...). Bratr starosta dále tlumočil rozhodnutí Předsednictva ČOS o zvýšení členských příspěvků pro osoby ve věku 18 – 65 let na 500 Kč (bez ohledu na to, jestli tyto osoby jsou nebo nejsou výdělečně činné). Pro děti a mládež a seniory (lidé starší 65

let) zůstává členská známka na 100 Kč. Toto rozhodnutí vzala valná hromada na vědomí. Dále byly předneseny zprávy o hospodaření, kontrolní činnosti a oddílu sokolské všestrannosti. Taktéž byl minulý rok proveden audit naší jednoty, který pro naši jednotu dopadl velmi dobře. Také byla přečtena zpráva o členské základně. Muži hrají florbal, u župy máme oficiálně zaregistrován pouze oddíl malé kopané, tenisté a stolní tenisté hrají pouze rekreačně. Byla též zmíněna absence cvičitelů. V současné době necvičí ani žactvo ani dorost. Dorostenci budou osloveni k doplnění mužstva florbalu. Objevil se též návrh k uspořádání florbalového turnaje. Byl přijat pouze 1 nový člen.

V rámci akcí plánovaných na letošní rok byla zmíněna výstava ve vestibulu KSZ k 115. výročí

od založení jednoty, jež by se měla uskutečnit 1. a 2. srpna v rámci hodových slavností v naší obci. K hodům však již neodmyslitelně patří zápas v malé kopané „O putovní klobásu“ a také večerní diskotéka. Také se uskuteční tradiční úklidová akce Sokol obci. Bratr starosta též zmínil zapojení dětí a mládeže do brigádnických akcí „Sokol obci“. Zdůvodnil to lepším vztahem dětí k obci. Tento rok se začátkem června znovu uskuteční na školní zahradě dětský den. Bližší informace budou včas upřesněny. V diskuzi byly projednávány kroky zastupitelstva obce Žerotín týkající se Strategického plánu obce na roky 2015 – 2025.

Tomáš Hrubý

Plánované akce jednoty na rok 2015

- turnaj ve stolním tenise
- turnaj amatérů ve stolním tenise
- začátek června – dětský den (na zahradě ZŠ a MŠ Žerotín)
- 1. srpen – turnaj v malé kopané „O žerotínskou klobásu“

(žerotínské hřiště), večer diskotéka
- 1. a 2. srpen – výstava k výročí 115 let existence TJ Sokol Žerotín (ve vestibulu KSZ)
- úklidová akce „Sokol obci“

- prosinec – příprava kluziště (bruslení)
- prosinec – mikulášská nadílka (ZŠ a MŠ Žerotín)

Tomáš Hrubý

Z raných začátků sokolského hnutí

V průběhu 19. století došlo v rakouské monarchii k událostem, jež byly důsledkem Velké francouzské revoluce. V českých zemích se začalo projevoval

národní obrození, jež mělo za cíl vytvořit novodobý český národ s vlastním jazykem, jež byl podkladem pro vytvoření českého kulturního,

společenského a spolkového života ke konci první poloviny 19. století. Mezi jeho nejvýraznější představitele patřili Josef

Jungmann a Josef Dobrovský, kteří vytvořili moderní český jazyk a František Palacký, jehož kniha *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, velmi zevrubně ukazovala historii zemí Koruny české od pravěku až po nástup rakouských Habsburků v roce 1526. Ovšem objevili se i tací, kteří chtěli povzbudit český národ a zejména podpořit argumenty českých vlastenců klidně i podvodem. Tím podvodem s velkým P je snad největší podvod 19. století zvaný Spor o Rukopisy, přesněji o rukopis zelenohorský a královédvorský, které byly objeveny v letech 1817 a 1818. Rukopis zelenohorský měl údajně vzniknout v 9. století, rukopis královédvorský zase do doby krále Václava II., tj. do 13. století. Josef Dobrovský a pozdější první československý prezident T. G. Masaryk označili oba dokumenty za falzifikáty. Jejich oponentem byl např. František Palacký. Dnes jsou tyto dva dokumenty považovány za padělky. Jeho autory je nejspíše dvojice Václav Hanka a Josef Linda.

V roce 1848 došlo v mnoha evropských zemích k revolucím, které se odrazily i v rakouské monarchii. Díky této revoluci bylo např. zrušeno poddanství.

V druhé polovině 19. století se po pádu Bachova absolutismu (z této doby pochází i rčení „dej si bacha“, která odkazovala na Bachovu tajnou policii) začal rozvíjet kulturní a společenský život. Vznikly nové spolky – např. pěvecký spolek Hlahol, Umělecká beseda či tělocvičný spolek Sokol.

Sokol byl založen 16. února 1862 Miroslavem Tyršem a Jindřichem Fügnerem jako Sokol Pražský. Zakladatelé tohoto spolku se inspirovali jednak myšlenkou kalokagathie ve starověkém Řecku, jednak německou turnerskou soustavou „otce gymnastiky“ Friedricha

Jahna, od níž převzali gymnastická cvičení. Kromě této inspirace však Sokol a Turnverband byly otevřeně rivalské. Jindřich Fügner navrhl, aby si členové tohoto spolku tykali a oslovovali „bratře“ a „sestro“. Kroj a prapor navrhl malíř Josef Mánes. Problém však byl s garibaldovskou červenou košilí. Podle některých členů by tato košile až moc viditelně vyjadřovala podporu jednotkám Giuseppe Garibaldiho, což by bylo trnem v oku rakouské vlády, protože Garibaldiho rudé košile, jak byly označovány sicilské jednotky bojující za sjednocení Itálie, bojovaly v severní Itálii proti rakouské armádě, které tato oblast patřila, a mohlo by dojít k zákazu spolku. Na valné hromadě byl přijat návrh, aby se sokolský kroj skládal z kalhot, popřípadě sukní, kazajky z režného plátna, lodičky a červené (u mužů) nebo bílé (u žen) košile. K jeho vzniku přispělo založení podobného spolku ve Vídni v červnu 1861. Tehdy se dvě nejvýznamnější postavy sokolského hnutí Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner rozhodli, že vytvoří český tělocvičný spolek. Tyrš předložil návrhy na vznik spolku českým politikům z okruhu Národních listů (patřili sem bratři Grégrové, E. Tonner, hrabě R. Thurn-Taxis ad.). Všichni se rozhodli spolek podpořit a účastnit se činnosti spolku. 17. prosince 1861 požádal Julius Grégr Císařské a královské místodržitelství o povolení českého tělocvičného spolku a o schválení jeho stanov. Sokol vedle cvičení konal i výlety a společenské zábavy. Znakem spolku se stal sokol v letu. Tento symbol byl projevem sympatií českého národa vůči jihoslovanskému osvobozenému boji. Jihoslovanskí bojovníci se nazývali sokoly. Starostou se stal Jindřich Fügner, místostarostou

Miroslav Tyrš a jednatelem Eduard Grégr.

Členové začali cvičit 5. března 1862. V Malypetrově tělocvičně cvičilo 60 cvičenců. Spolek také ustanovil komisi, která měla na starosti vytvoření českého tělocvičného názvosloví. V květnu 1862 převzal Tyrš náčelnictví v Sokolu Pražském. Vypracoval metodickou příručku *Základy tělocviku*. Cvičení rozdělil na 4 části – prostná a řadová, skupinová a šerm, nářadová cvičení a zápas s rohováním. Tyršovým cílem bylo zajistit zdraví národa po tělesné, duševní a mravní stránce. Mnoho členů však vstupovalo do jednoty z důvodu vytvoření českého vlasteneckého hnutí. Sokol se tak rozdělil na dvě skupiny – na skupinu, která hledala politické poslání spolku v čele s Thurn-Taxisem a Juliem Grégrem v duchu programu mladočechů a druhá, která se zaměřovala na rozvíjení tělesné zdatnosti a odmítala jakoukoliv politickou angažovanost. Tuto skupinu vedli zakladatelé Sokola Tyrš a Fügner. V šedesátých letech byl Sokol pod policejním dohledem. Jeho členská základna rostla i v zahraničí.

V 70. letech se Sokol ocitl v krizi, ze které se v 80. letech vzpamatoval vznikem nových sportů (např. cyklistiky, turistiky, veslování, lyžování, tenisu ad.).

18. června 1882 se na Střeleckém ostrově v Praze konala slavnost, jež je považována za první všesokolský slet.

V období první republiky bylo členství v Sokole prestižní záležitostí. Mnozí politici z různých politických stran byli členy této organizace. Mezi nejvýznamnější členy patří oba prvorepublikoví prezidenti Edvard Beneš a T. G. Masaryk. Členem Sokola byl i Antonín Benjamín Svojsík, propagátor skautingu a zakladatel Junáka, který byl ve 23 letech župním náčelníkem a chtěl původně

skauting rozvíjet v rámci sokolského hnutí, což mu nebylo vedením spolku umožněno

s odůvodněním, že sokolská výchova nepotřebuje cizích vzorů.

Z různých zdrojů čerpal Tomáš Hrubý

Most Otakara Smrčky?

Při vzpomínkové akci v roce 2014 u bysty Miroslava Tyrše u sokolovny v Olomouci, které se zúčastnil i 1. náměstek primátora Statutárního města Olomouce pan Ivo Vlach, jsme se dozvěděli, že jedním ze záměrů Statutárního města Olomouc pro blízkou budoucnost je pojmenování mostů v našem městě. Pan náměstek dokonce vyjádřil přesvědčení, že umístění olomoucké sokolovny v těsné blízkosti jednoho z olomouckých mostů a historický význam této sokolovny a Sokola na území Olomouce se přímo nabízejí k

pojmenování mostu po významné sokolské osobnosti.

Naše sokolská župa reagovala na informaci pana náměstka a podala Radě statutárního města Olomouc návrh, aby most přes Mlýnský potok u budovy olomoucké sokolovny byl pojmenován po statečném starostovi olomoucké sokolské župy **JUDr. Otakaru Smrčkovi**. Ten pro odbojovou činnost za II. světové války byl v březnu 1943 německou nacistickou mocí popraven. Proto také na jeho počest byl název sokolské župy Olomoucké po obnovení v roce

1945 rozšířen o přídomek Smrčkova.

Bratr Smrčka byl členem tělocvičné jednoty Sokol Olomouc. Pojmenování mostu v těsné blízkosti jeho "domovské sokolovny" po něm by bylo vyjádřením trvalé vzpomínky nejenom na něho, ale i na další oběti z řad sokolů, kteří v období druhé světové války položili své životy. Věříme, že návrh župy bude přijat a že po realizaci bude i touto cestou historický význam Sokola zvýrazněn.

Z Župního zpravodaje citoval Tomáš Hrubý

Výroční zpráva TJ Sokol Žerotín za rok 2014

Sokolská všestrannost

Předškolní děti (3 – 10 let) – Nejmenší děti se scházely ve čtvrtek pod vedením paní Šárky Kaislerové a paní Anny Mičkové. Děti si zde mohly vyzkoušet nejrůznější pohybové aktivity, seznámily se se základy gymnastiky, využívaly tělocvičné nářadí a náčiní. Učily se dodržovat bezpečnost při sportování. Vše probíhalo formou hry, pro zpestření byla využívána hudba s dětskými písničkami. V druhé polovině roku bylo cvičení pozastaveno, děti se již neschází.

Starší chlapci a dívky – neschází se

Aerobic žen

Stále funguje oddíl ženského aerobiku pod vedením cvičitelky Jany Nepelchové. Ženy cvičí každé úterý od 18:00 do 19:00 hod.

Od září 2014 se ženy schází každý čtvrtek od 17:00 do 18:00,

kdy pod vedením cvičitelky Jany Nepelchové cvičí powerjogu.

Vzdělávatelská činnost

Vzdělávatelský sbor Tělocvičné jednoty Sokol Žerotín se během roku 2014 snažil obnovit vzdělávatelskou a osvětovou činnost Tělocvičné jednoty Sokol Žerotín.

Mezi nejvýznamnější počiny vzdělávatelského sboru patří znovuoobnovení propagace jednoty navenek. Tělocvičná jednota Sokol Žerotín začala pravidelně přispívat od června 2014 do místního zpravodaje obce Žerotín s cyklem „Historie obce Žerotín na pokračování“, jež je plně v režii vzdělávatelského sboru a také byl uveřejněn článek o významném členovi naší jednoty, dr. Antonínu Drešlovi. Tento článek se objevil také v Župním zpravodaji. V prosinci 2014 bylo vydáno první číslo časopisu naší jednoty s názvem SOKOL, který je přílohou obecního zpravodaje.

Do budoucna by chtěl vzdělávatelský sbor v těchto projektech pokračovat.

V červenci 2014 byly založeny oficiální webové stránky TJ Sokol Žerotín na adrese www.sokol-zerotin.webnode.cz.

V roce 2015 se chystáme na oslavy 115 let od založení naší jednoty. Tyto oslavy by se měly uskutečnit začátkem srpna u příležitosti místních hodových slavností. Vzdělávatelský sbor jednoty se chce těchto oslav zúčastnit formou prezentace historie, současnosti a cílů TJ Sokol Žerotín a České obce sokolské, ale i výstavou historických fotografií. Celá akce vzdělávatelského sboru by se měla uskutečnit ve vestibulu KSZ.

Kontrolní komise

Kontrolní komise provedla dne 18. 2. 2014 kontrolu účetnictví a peněžního deníku Sokola Žerotín za rok 2014. Vše je vedeno v pořádku a bez připomínek. Při

kontrole nebylo zjištěno žádné pochybení.

*Z výroční zprávy jednoty čerpal
Tomáš Hrubý, kráceno*

Vybrané vzdělávací akce župy Olomoucké-Smrčkovy

Data konání

Datum	Název a číslo akce	Typ, pořadatel akce	Místo konání
18.4.	Pohádky v hodinách RDPD 906/15	Seminář VSO	Olomouc
18-20.9.	Cvičitelé všestrannosti III. třídy 911/15	Školení VSO základní část	Olomouc
9 - 11.10.	Cvičitelé všestrannosti III. třídy 912/15	Školení VSO odborná část	Olomouc
24.10.	Cvičitelé všestrannosti III. třídy 912/15	Školení VSO zkoušky	Olomouc
24.10.	Gymnastika pro soutěže všestrannosti 913/15	Seminář VSO	Olomouc
31.10.	Cvičíme zdravě III. žactvo 914/15	Seminář VSO	Olomouc

Charakteristika jednotlivých akcí

Pohádky v hodinách RDPD č.906/15

Termín: 18. 4. 2015 Místo: Olomouc

Tento seminář, jak název již napovídá, bude pohádkový. Budou zde ukázány celé cvičební hodiny motivované vždy jednou pohádkou. Zvlášť budou hodiny zaměřené na předškoláky a zvlášť pro cvičení rodičů a dětí. Lektorkami budou zkušené cvičitelky z oddílů RDPD.

Přihlášky: do 5. 4. Poplatek: člen ČOS 300,- Kč / nečlen 500,- Kč

Cvičitelé všestrannosti III. třídy I. konzultace - základní část č. 911/15

Termín: 18. -20. 9. 2015 Místo: Olomouc

Určeno pro všechny zájemce o získání kvalifikace Cvičitel všestrannosti III. Třídy, nebo pomahatele. Rozsah školení jeden víkend. Na toto školení navazuje odborná část v termínu 9 - 11. 10.

Přihlášky: do 7. 9. Poplatek: člen ČOS 600,- Kč / nečlen 1200,-Kč

Cvičitelé všestrannosti III. třídy II. konzultace – odborná část č. 912/15

Termín: 9 - 11. 10. Místo: Olomouc

24. 10. Zkoušky
Navazující na základní část, rozsah jeden víkend, zakončeno písemnou i praktickou zkouškou. Na tuto část se mohou přihlásit i absolventi dříve (loni) proběhlé základní části (cvičitelé IV. Třídy – pomahatelé) vyššího školení Olomouci či jinde. Úspěšným absolvováním školení III. Třídy získáte kvalifikaci pro samostatné vedení cvičební jednotky.

Přihlášky: do 27. 9. Poplatek: člen ČOS 800 Kč / nečlen 1600 Kč

Gymnastika pro soutěže všestrannosti č. 913/15

Termín: 24. 10. 2015 Místo: Olomouc

Seminář především pro cvičitele žactva, kteří připravují své svěřence na závody

všestrannosti, případně teamgymu. Krom metodiky nácviu cvičebních tvarů, metodiky a dopomoci se budeme zabývat tvorbou sestav, navazováním prvků a chybám v provedení.

Přihlášky do: 11. 10. Poplatek: člen 300,- Kč / nečlen 500,- Kč

Cvičíme zdravě III. - žactvo č.914/15

Termín: 31. 10. 2015 Místo: Olomouc

Pokračování úspěšného semináře připravovaného ve spolupráci s komisí ZDrTV OV ČOS lektorovaný D. Toncarovou a M. Sedláčkovou. Obsahem je prezentace nových poznatků v oblasti cvičení v tělocvičně s důrazem na zdravotní aspekty vybraných cviků (teorie + praxe). Tentokrát se lektoři zaměří na zdravé cvičení s dětmi a žactvem. Přihlášky do: 17. 10. Poplatek: člen ČOS 300,- Kč / nečlen 500,- Kč

Nakládání s komunálním odpadem

Novelou zákona o odpadech č. 185/20012 Sb., ve znění pozdějších předpisů byla nově stanovena povinnost pro obec, zajistit místa pro odkládání komunálního odpadu. Komunální odpad se ukládá do sběrových nádob a je odvážen sběrnými vozy na skládku. Do tohoto komunálního odpadu nesmí být ukládán nebezpečný odpad, papír, plast, skla, kovy a nově biologicky rozložitelný odpad.

Pro odkládání papíru a skla jsou v obci umístěny kontejnery. Nebezpečný odpad, kovy, oleje a velkoobjemový odpad je dvakrát ročně odvážen v rámci sběrných dnů.

Pro ukládání biologicky rozložitelného odpadu byla zvolena varianta kompostérů, které obdrží na vyžádání domácnost, a to formou zápůjčky. Dále se biologicky rozložitelný odpad bude ukládat do kontejneru. Tento způsob bude hlavně pro biologický odpad obce, ze zelených ploch. Dle předchozí dohody bude možno do tohoto kontejneru ukládat i odpad občanů. Kontejner pak bude vyvážen a ukládán na kom-

postárně ve Štěpánově.

Volba kompostéru se nám jevila jako varianta pro občany levnější, jelikož nebude nutné hradit odvoz a skládkování tohoto odpadu na kompostárně ve Štěpánově a bio opad z domácnosti je možno do kompostéru ukládat i v zimním období.

Předpokladem naplnění výše uvedeného je obdržení dotací na nákup kompostéru a kontejneru.

*Starostka obce
Jarmila Capková*

Informace-na-bídka:

Máme v útulku KAIRA ve Štěpánově odchyceného psa, za kterého platíme měsíčně poplatek. Jmenuje se Nero, je očkovaný a

odčervení, má 2-3 roky.

Pokud by měl někdo zájem si ho vzít do své péče, zavolejte buď přímo do útulku Kaira, nebo k nám na obecní úřad v Žerotíně.

**Nero, odchycený
za Žerotínem,
s uvázaným
řetězem na krku.**

NERO
NO - 2 - 3 roky
naočkovaný, odčervení
K adopci od 13. února

Kompostování

Kompostéry a kompostovací síla jsou ideálními pomocníky při kompostování. Jsou vyrobeny z recyklovaného plastu, nádoba kompostéru nemá dno (z důvodu volného styku s půdou a přístupu mikroorganismům, červů a žížal). Kompostéry jsou opatřeny víkem s otočným ventilem pro regulaci prostupu vzduchu, bočními dvířky pro vyjímání kompostu a otvory sloužícími k provzdušňování.

KOMPOSTOVÁNÍ SE SPOLEHLIVÝM PARTNEREM - existujeme od r. 1991 - prodej přes internet od r. 2004

Co je vhodné ke kompostování:

ovocné a zeleninové odpady, kosti, kávové a čajové zbytky, novinový papír, lepenka, papírové ručníky, mléčné produkty, posekaná tráva, listí, drnové řezy, větvičky, třísky, piliny, hobliny, kůra, trus hospodářských zvířat, popel ze dřeva, skořápky z ořechů

Co není vhodné ke kompostování:

odřezky masa, tuky, chemicky ošetřené materiály, rostliny napadené chorobami, slupky z tropického ovoce, pecky, popel z uhlí, cigaret, časopisy, oddenková plevele, plasty, kovy, sklo, kameny

Základní podmínky pro kompostování:

- vstupní materiál pro kompostování musí obsahovat organické látky pro výživu mikroorganismů (půdních bakterií, hub, červů, žížal atd.) a to v poměru C:N (uhlíku a dusíku) = 30:1
- vlhkost materiálu udržovat 50-60 %
- materiál je nutno míchat a tím umožnit dostatečný přístup kyslíku.
- hrubší suroviny je před kompostováním vhodné podrtit na malé části
- pro urychlení procesu kompostování přidat v malém množství půdy či hotového kompostu

Kompostování

1. Doporučený poměr C:N (uhlíku a dusíku) můžeme regulovat vhodným poměrem organických látek uvedených v tabulce. Materiál čerstvý, šťavnatý, zelený obsahuje hodně dusíku, materiál starší, dřevnatý a hnědý je bohatý na uhlík. Obecným pravidlem kompostování je přidávat 2-3 díly hnědého materiálu na 1 díl zeleného materiálu.

Surovina C:N (uhlík:dusík)

Posekaná tráva	20:1
Opad z kuchyně	20:1
Hnůj skotu	20:1
Koňský hnůj	25:1
Listí	50:1
Jehličí	70:1
Sláma	100:1
Kůra	120:1
Dřevo	200:1
Piliny	500:1

Pokud kompost zapáchá jako „zkažené vejce“, znamená to, že v něm převládá materiál s nadměrným obsahem uhlíku. V tomto případě přidáme posekanou trávu nebo listí. Vysoký obsah dusíku zase signalizuje zápach po amoniaku, do kompostu tedy přimícháme dřevěné třísky, kůru nebo piliny.

2. Velmi důležité při kompostování je pravidelné míchání kompostu z důvodu rovnoměrného přístupu kyslíku, přibližně jednou až čtyřikrát do měsíce.

3. V průběhu kompostování je třeba kontrolovat vlhkost kompostu (kompostovaný materiál by měl být na dotek vlhký jako „dobře vyždímaný ručník“). V první fázi kompostovacího procesu dochází k samohřevu v důsledku probíhajících rozkladných chemických reakcí za intenzivního rozvoje bakterií a plísní. Dochází k rozkladu lehce rozložitelných látek. Hromada kompostu se může zahřát až na teplotu 65°C. V druhé fázi kompostování dochází k odbourávání obtížněji rozložitelných látek na stabilní látky obsahující humus. Teplota začíná klesat a kompost získává hnědou barvu a zemitou strukturu. Ve třetí fázi kompostování, obecně je to 6-12 měsíců od založení kompostu, má zralý kompost homogenní strukturu a voní po

lesní půdě.

Doba potřebná k přeměně odpadu v plnohodnotný kompost záleží na mnoha faktorech, jako je teplota, složení kompostu, postup při kompostování atd. Proces kompostování lze urychlit použitím kompostérů (zkrácení doby kompostování až o polovinu).

Každá koruna dobrá

Ceny energií stále stoupají. A tak se každá domácnost snaží ušetřit, kde se dá. Nárůst spotřeby elektrické energie v České republice za období let 1989-2005 činil osm procent, v oblasti domácností však až 53 %. Málokdo si však uvědomí, že velkých úspor může dosáhnout i koupí nových, energeticky úsporných elektrospotřebičů.

Dnešní lednice pracuje za čtvrtinu

Je známo, že dnešní průměrná pračka spotřebovává o 44 % méně elektrické energie a o 62 % méně vody než průměrný model roku 1985. Špičkové lednice si dnes vystačí s pouhou čtvrtinou energie ve srovnání s typickým modelem roku 1990. Podle průzkumu z letošního léta 99 % českých domácností vlastní alespoň jednu lednici, 50 % z nich je starší než pět let. Novou lednici si 55 % českých

domácností pořizuje nejčastěji jednou za šest až deset let. Kvůli poruše ji přestává používat 47 % domácností, 47 % odůvodňuje tento krok nákupem nového, lepšího modelu. U praček je vybavenost domácností podobná, vlastní je 96 % z nich. Starších pěti let je 48 % praček.

Možná by stálo za to sednout si a spočítat, kolik bychom v domácnosti ušetřili, kdybychom si koupili spotřebič nový, energeticky úsporný. I když jde jednorázově o nezanedbatelný výdaj, návratnost se kvůli rostoucím cenám energií výrazně zrychluje. Orientaci, který spotřebič je úsporný a který ne, by nám měl poskytnout energetický štítek. Základní vodítko je označení energetické třídy, jež se značí písmeny od A pro ty nejúspornější až po G. Štítek zařazuje spotřebič do konkrétní energetické třídy a přináší i další užitečné informace (spotřeba vody, hlučnost apod.).

Kam odložit vysloužilý elektrospotřebič V každém případě při nákupu nového výrobku vyvstává otázka: Kam s tím starým? Starou, ale ještě funkční lednici 13 % domácností někomu zdarma věnuje, osm procent prodá do bazaru nebo prostřednictvím inzerátu a stejných osm procent takový spotřebič nějakým způsobem dál používá.

Velikonoce za dveřmi aneb Klapání v průběhu času

Velikonoce jsou již za dveřmi a v naší obci k nim neodmyslitelně patří klapání. Chtěl bych zde jako „vysloužilý král“ co nejdůkladněji popsat a srovnat, jak se klapalo dříve, a jak se klapě dnes.

Proto si dovoluji citovat Františka Hejny a jeho knížku Staré žerotínské zvyky a obyčeje. Doufám, že mé postřehy, zkušenosti a vzpomínky nebudou jen dílem nostalgie a subjektivního popisu těchto událostí. Proto se nebráním tomu, aby mě někdo z klapačů (nejlépe z králů, třeba Lukáš Bajer) poopravil.

Klapání je pro starší řadové klapače spíše věcí, jak si vydělat peníze, pro ty nejmenší to je možná věcí zábavy, možná i hrdosti (ač si to sami možná neuvědomují), „že jsi klapou“, zatímco někteří králové be-

rou tyto svátky spíše jako věc společenské prestiže, udržování tradic a hlavně správného rytmu klapačů dodržovaném po desetiletí (aby si každý klapač nehrkal nebo neklapal, jak se mu zlíbí). Po desetiletí, ba možná i po staletí se stále udržuje celá řada tradic – zásadně se chodí po pravé straně silnice (čímž klapači po 76 let porušují dopravní předpisy), zásadně by měli klapat chlapi (mezi klapači byste neměli najít žádnou dívku) a již zmíněný jedinečný rytmus klapačů, hrkačů a trakařů, který se vyvinul asi teprve před půl stoletím.

A jak to bylo s klapáním v minulosti? Cituji z knihy Františka Hejny.

Klapání bylo svátečním obřadem a tak krále nemohl dělat „kdejaký darebák“. Navíc, při určení králů rozhodoval i roč-

ník narození. Z ročníku byli vždy vybíráni pouze 3 uchazeči. Kdo bude dělat krále, se proto rozhodovalo až těsně před Velikonocemi.

Důležitou podmínkou, aby někdo mohl dělat krále, bylo vybavení královským hrkacím nástrojem – „tragačem“. Odpovídalo to výsadnímu postavení králů. A tragač neměli všichni.

Přípravy králů na klapání vyžadovaly spoustu času. Král především musel mít čepici z papundeklu, která musela být alespoň metr vysoká, kornoutovitého tvaru a na špičce musela mít pestrý střepec z krepového papíru. Navíc musela být polepena pestrobarevným papírem a ozdobami a musela mít silnou gumu pod bradu, aby ji nesfoukl vítr, který ještě o Velikono-

cích často pofukoval. „Tragač“ musel být v dobrém stavu – po „generálce“, tj. musel být natřený nebo nalakovaný, a hlavně musel dělat velký hluk. Hodně práce dělalo klukům i vybírání na klapání. Když zvony odletěly do Říma, muselo se malým klapačům za náhradní zvony zaplatit. O to právě pečovali králové, kteří měli fondy z peněz vybraných po vsi.

V jednom roce bylo 10 uchazečů na krále, vybrání mohli být pouze tři. Jeden z nich vybrán nebyl a tak založil „truc podnik“ a s dvěma dalšími „kumpány“ vybíral také. Tak došlo v tomto roce ke kuriózní situaci. Když přišli vybírat ti „praví králové“, často panímámy ve staveních namítaly, že u nich už na klapání vybírali. Bylo to mrzuté.

Králové přišli vybírat i k „Milónkymo“ – obchodníkovi (přezdívku dostal za milé a přátelské jednání se zákazníky), který na „klapače“ vždy velice držel a bohatě je i obdarovával. Tentokrát však neměl příležitost. Když jeden z králů vešel do dveří a zacinkal zvonek, spatřil v přeplněném obchodě matku jednoho z falešných monarchů, která se před klapáním pohádala s jeho mámou a vyjádřila se, že ten jejich je dacan. Zaskočený král, který na sebe nechtěl v plném obchodě upoutávat pozornost a žádat o příspěvek na klapání, se proto z obchodu nenápadně vytratil a společníkům, kteří čekali před obchodem, prostě sdělil, že „Milónké“ mu nic nedal. „Však mi mu to při klapání osladíme“, pronesl jeden z čekajících králů. Ti občané, kteří nedali na klapání, byli od klapačů perzekuováni. Když se procházelo kolem „lakomých domů“, králové dali pokyn a přestalo se klapat a hrkat. Navíc ještě naváděli k organizovanému pokřikování s ostudou pro lakomce.

Nastal Zelený čtvrtek. Praví králové jakž takž vybrali, i když někdy za podivných okolností. Často ve staveních platili na klapání dvakrát. Samozvaní monarchové si v tichosti vybrané peníze rozdělili, aniž by odvedli nějakou práci.

Klapalo se v poledne a večer na Zelený čtvrtek, na Velký pátek dokonce čtyřikrát – ráno, v poledne, v 15:00 a večer,

na Bílou sobotu již jen dvakrát – ráno a v poledne.

Na Zelený čtvrtek se za vesnicí u kříže scházeli klapači. Začínalo se přesně v 12:00. Nedochvilnost byla tvrdě pokutována. Za Protektorátu „doznívalo“ tržní hospodářství, proto byly „na trase stanoveny mety“, na nichž se konaly srážky. Kdo nepřišel alespoň ke kapli, klapal už pouze za polovinu stanovené částky. Nejtvrdší srážky bývaly za ranní klapání z pochopitelných důvodů. Začínalo se brzy a malým klapačům se nechtělo vstávat. Navíc podnikaví králové, aby ušetřili pro sebe, svévolně stanovenou dobu klapání posouvali, takže se stávalo, že místo ve čtyři hodiny ráno se začínalo klapat o čtvrt hodiny dříve. Řada malých klapačů, pro které bylo ranní vstávání hrdinstvím, pak byla potkávána na trase. Často s brekem naříkali, že jich doma nevzbudili. Pro krále však platilo: „Čím méně klapačů, tím více peněz pro nás...“

Útvar klapačů, seřazených do dvou řad u kříže, se rozjel. Vpředu jel král, který průvod zahajoval a zároveň udržoval rychlost pohybu, aby stačili i malí caparti s hrkači. Druhý král udržoval pořádek v řadách, hlavně tím, že s tragačem projížděl mezi oběma řadami, aby byly rovné. Dbal, aby se průvod držel na pravé straně silnice a aby malé caparty nepřešlo auto. Třetí z králů sledoval opozdilce, aby dostali pokutu a průvod uzavíral. V seřazeném průvodu vpředu kráčela „privilegovaná skupina“ starších kluků s tragači, za nimi šli klapači, malí caparti s hrkači průvod uzavírali. Poslední král je popoháněl.

Všechno šlo hladce. Některé maminky stály před stavením a pyšně pronášely, že ten jejich už taky hrká. Průvod míjel školu, kde ho z okna přísným zrakem sledoval pan řídící. U kaple průvod na chvíli zastavil a u sochy Panny Marie drmolil otčenáš. Problémy začaly až v Domkách, kde bydlel „Milónké“. Průvod na pokyn králů přestal klapat a hrkat. Tragači si provokativně dali tragače na ramena a z průvodu se ozývalo skandování: „Tam nám nic nedali, tam nás vyhnali“. Při zpáteční cestě se situace opakovala. To však již vyběhl

s brýlemi na čele a ostudou celý červený Milónké, chytl krále a vtáhl je do krámu.

Průvod zastavil. Teprve za dlouhou chvíli, když se vše vysvětlilo, přišel Milónké s krabicí plnou oplatků a začal rozdávát. Zpovzdálí celou situaci sledoval s tužkou za uchem druhý obchodník, zvaný „Heršoft“, aby věděl, že se nesmí nechat zahanbit. Klapače odměnil před svým obchodem lízátky.

Klapači pak ještě prošli „Chalópkama“, „olečko o Elnerovyho“ a pak až k „Jánečko“, kde zase nastalo modlení. O Jánečka byl také vyplácen žold. Při dělení zpravidla malí chlapečci s hrkači odcházeli při posledním a večerním klapání s desetníky. Králové a tragači odcházeli často po ranním klapání s desetikorunami. Pro krále to však již bývalo poslední klapání – v příštím roce již klapat nesměli.

Nyní srovnám předchozí text s tím, jak se klapalo dnes.

Dnes dělají krále klapači, kteří chodí do 8. ročníku základní školy (tj. klapači ve věku asi 14 let). Králové jsou většinou bývalí spolužáci, kteří spolu chodili do stejného ročníku, „absolventi“ žerotínských škol. V dnešní době však ještě klapou ti, co byli oficiálně králi minulý rok, devátáci, ale jsou pouze takovými „poradci“ či „králi do počtu“, v případě, že nejsou stanoveni minimálně tři králové. Tito „devátáci“ pak klapou za nižší odměnu, než skuteční králové. Noví králové jsou voleni vždy při posledním klapání v předchozím roce (tj. na Bílou sobotu po poledni) na návrh dosluhujících králů. Klapači se většinou na králích shodnou jednomyslně.

Tragač v dnešní době již není podmínkou pro to, aby se někdo stal či nestal králem. Dnes je velmi snadné sehnat tragače a třeba minulý rok si vůbec nevzpomínám, že by měl někdo klapač nebo hrkač, snad úplně ti nejmenší (nejspíš z důvodu, že si ti starší chtěli vydělat co nejvíce). Pak to dopadlo, jak to dopadlo. Ti, co byli vpředu a měli tragače (museli tedy udávat rytmus), šli mnohdy rychle a průvod musel několikrát zastavit, aby „udavači rytmu“ šli pomaleji. Vzpomínám si, že Lukáš Bajer byl hlavně na některé tragače vpředu opravdu našť-

ván, že nedokážou udržet rytmus a jdou moc rychle a tím pletou ty vzadu. Například při prvním klapání jsme byli hotovi asi za hodinu (přitom by se normálně mělo klapat hodinu a půl). V Žerotíně se vyrábí trakaře pouze u Bajerů z č. 4. Drtivá většina žerotínských trakařů pochází z jejich produkce. Ostatní trakaře nepocházející z této žerotínské produkce bývají většinou přestarlé, opotřebené nebo špatné kvality a správně by neměly ani vyjet na cestu. Myslím si, že by měly trakaře procházet generálkou vždy před prvním klapáním (taková technická kontrola) a také bych chtěl klást trakařům na srdce, aby si vzali radši klapače nebo hrkače, pokud správně neumějí „dělat randál“ do rytmu.

V dnešní době se již králové od ostatních klapačů neodlišují korunami. Pouze minulý rok jsem měl na hlavě kovovou korunu. Tento nápad vznikl z hlavy mých dvou „spolukrálů“, že bych jako hlavní král měl nosit korunu.

Protože bývají většinou v ročnících na žerotínském škole 2 až 3 chlapi ze Žerotína, tak si nemyslím, že by někdo z klapačů zakládal „truc podnik“.

V současnosti se vybírá na Bílou sobotu dopoledne. Obec je rozdělena mezi 3 skupiny, které vybírají peníze. Do jedenácti již bývají spočítány odměny pro klapače, hrkače a trakaře. Jejich odměna bývá závislá na používaném nástroji. Nejméně dostávají klapači, nejvíce trakaři (když nepočítáme krále). Také existuje skupina běžců, kteří běží malými bočními ulička-

mi, ti dostávají také nějaké peníze navíc. Běhají většinou děti ve věku 12 a 13 let, výjimečně jedenáctiletí a tito běžci jsou určováni králi. Někteří starší lidé se domnívají, že za ráno dostávají klapači více peněz, ale není tomu tak. Za každé klapání dostanou stejnou částku.

Klape se v 17:00 na Zelený čtvrtek, na Velký pátek čtyřikrát – v 5:00 ráno, v 12:00, v 15:00 a v 17:00, na Bílou sobotu již jen dvakrát – v 5:00 ráno a v 12:00 hodin.

Pokaždé se za vesnicí u kříže scházejí klapači. Jako první by měli být u kříže králové, kteří zapisují příchod. V současnosti nejsou „na trase stanoveny mety“, na nichž se konají srážky. Je to z toho důvodu, že případní opozdílci se opozdí o pár minut a čekají u kříže, než doklopeme v ulici „o křezka“.

Klapači jsou seřazeni do několika řad po dvou lidech v každé řadě. Vepředu jsou tragači udávající rytmus klapání. Za nimi jsou hrkači a klapači. Ke kraji silnice blíž chodníku jsou pak zařazováni malí klapači. Králové pak kontrolují správný rytmus klapání a také drží klapače na pravé straně silnice a aby byli co nejbližší chodníku.

Tradice neklapání u tzv. lakomých domů byla obnovena minulý rok, i když pouze u 1 domu, jehož majitel, který z největší pravděpodobnosti bude chtít zůstat v anonymitě, pravidelně nepřispíval na klapání a údajně jednou dokonce výběrčí odbyl slovy, že nemá čas. Nedivil bych se, kdyby po uveřejnění tohoto článku nakázali králové skandovat před tímto blíže ne-

určeným domem (králové určitě budou vědět, jaký dům mám na mysli). Snad jedinou ulicí v Žerotíně, kde se pravidelně neklape je „Bránka“, protože v současné době není již obydlena.

Také se již nedodržuje tradice odřikávání otčenáše u sochy Panny Marie a u „Jánečka“.

U Jánečka je také vyplácen žold na Bílou sobotu po poledni. Například minulý rok byl minimální žold 20 Kč (za 1 klapání s klapačem). Takže i třeba prvňák s klapačem, který poctivě chodil pokaždé (včetně rán) si mohl vydělat třeba přes 120 Kč. Za poslední klapání se již odměna nedává, protože tyto odměny jsou k poledni uzavřeny, dány do sáček, nelze již s nimi manipulovat a po posledním klapání dány klapačům. Králové si většinou berou odměnu do 500 Kč každý. Jediným důvodem pro zvýšení odměn králů je pouze případ, kdyby nějaký běhající tragač měl vyšší odměnu, než králové. Pokud je někdo králem již druhým rokem, dostává nižší odměnu, zpravidla kolem 350 Kč (tak to alespoň bylo minulý rok).

Chtěl bych popřát našim klapačům, aby se jim letošní klapač povedl, aby měli co největší odměnu, aby správně klapali a hlavně, aby si klapání užili, protože je to pouze jednou za rok a v dospělosti budou určitě na svá klapání s nostalgií vzpomínat.

Tomáš Hrubý

Společenská kronika

Narodili se: Lukáš Vážanský
Vítáme ho do svazku obce.

Jubilanti: Josef Lakomý 80 let
Do dalších let přejeme hodně zdraví a spokojenosti.

Opustili nás: Marie Zpěvákova
Pozůstalým upřímnou soustrast.

Zprávy obecního úřadu

V sobotu 28. 3. 2015 bude v naší obci proveden odvoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu.

Stanoviště

8.00-9.00 hodin parkoviště „Klajblovo“

9.00-10.00 hodin ulička „V domkách“

Vyzýváme občany, aby odpad nosili až v době odvozu a umožnili tak jeho třídění.

Klapači u „Jánečka“, 18. duben 2014

horní řada zleva: Tomáš Hrubý (král), Lukáš Bajer (král), Pavel Maška (král), Kryštof Krajča, Tomáš Hammer; Lukáš Kašpar
dolní řada zleva: Mikoláš Lýsek, Miroslav Čouka, Zbyněk Seják, Jan Sládek, Dominik Fröml, Matyáš Vydra

Výstava „Po stopách Žerotínů“, foto: Jiří Vrána

VAŠE PEČOVATELKA

•služby pro seniory•

Pomůžeme s hygienou, vyměníme inkontinentní vložky a kalhotky, pomůžeme při oblékání a svlékání, převlečeme lůžko, zajistíme dovoz stravy, ohřejeme a podáme již připravené jídlo a nápoje, umyjeme a uklidíme nádobí, doprovodíme seniora na kulturní akce, k lékaři, na úřady, ke kadeřníkovi, na nákupy či jiné pochůzky. Pohlídáme seniora v době Vaší nepřítomnosti.

•hlídání dětí•

Hlídáme děti zdravé, nemocné i se zdravotním omezením. Pohlídáme u Vás doma nebo i v domácnosti pečovatelky. Podáváme dětem nachystanou svačinu a pití, chodíme na procházky, hrajeme si s nimi a ukládáme je ke spánku. Děti hlídáme i přes noc, na oslavách, svatbách,...

•služby v domácnosti•

Provádíme běžné domácí úklidy a práce, úklid po stavebních úpravách a malování, při stěhování, úklid panelových vchodů, chalup a chat.

Služby poskytujeme individuálně dle přání klienta. Nabízíme řešení pro každodenní péči i nenadálé situace. Zvládneme je společně s Vámi a k Vaší spokojenosti. Naše služby poskytujeme i v delším časovém pásmu.

Casový rozsah naší práce je 24 hodin denně a 365 dní v roce.

Veškeré služby provádíme pravidelně nebo jednorázově.

Marcela Vychodilová, Dolní 437/39, 783 13 Štěpánov
Tel.: 604 471 323; e-mail: vasepecovatelka@email.cz
www.vasepecovatelka.cz

Marek Hrubý Žerotín 117
VODO-TOPO-PLYN IČO 00779300

Nabízí vybudování kompletní kanalizační přípojky „na klíč“ nebo vybudování jakékoli její dílčí části.

- veškeré zemní práce
- odbornou montáž napojení kanalizační přípojky
- zkoušku vodotěsnosti s prověřením napojení na kanalizační řád (kamerová zkouška)
- uvedení staveniště do původního stavu
- dodávka materiálu
- záruka
- konzultace a cenová nabídka zdarma

Technické vybavení:

- Avia 5x kontejner
- vybrační pěchy
- Locust L 903
- pásové kopátko, hloubka výkopu až 190 cm

V případě zájmu o zhotovení cenové nabídky přípojky kontaktuje:
Marek Hrubý Tel.: 731 151 157 Email: hruby-marek@seznam.cz